

3. Historie projektu Zdravá škola

Program WHO stanovil konkrétní úkoly pro oblast školství:

- ❖ zvýšit míru zodpovědnosti za své zdraví a k tomu směřovat vzdělání a výchovu člověka
- ❖ do roku 2005 zapojit do realizace programu WHO jednotlivce, skupiny a organizace veřejného i soukromého sektoru, tj. školy všech vzdělávacích stupňů
- ❖ vybavit učitele znalostmi a dovednostmi, které jim umožní vést své žáky ke zdravému životnímu stylu
- ❖ přesvědčit učitele, aby žili zdravě, protože jsou pro své žáky důležitými vzory
- ❖ seznamovat učitele s rodinným zázemím žáků a navazovat kontakt s rodiči jako partnery
- ❖ provádět výzkum a získávat vědecky podložené poznatky pro podporu zdraví.

K signatářům deklarace WHO patřila také ČR, jejíž vláda předložila v červnu 2002 ke schválení Návrh dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21.století. Tento návrh konkretizuje úkoly pro všechny oblasti života, tedy i pro české školství. Mimořádnou pozornost zasluhuje zejména dílčí úkol č. 13.4:

Zajistit, aby nejméně 50% dětí mělo příležitost zařadit se do mateřských škol podporujících zdraví a 95 % dětí do základních škol podporujících zdraví (Mužík, 2003).

Změnu pojetí výchovy ke zdraví na školách však také nově podporují Rámcové vzdělávací programy pro jednotlivé stupně vzdělání. Od září 2007 budou prostřednictvím školních vzdělávacích programů, vytvořených podle RVP, povinně pracovat všechny základní školy.

Školy, které měly zájem aktivně podporovat zdraví své a svých žáků ovšem nemusely čekat až na zavedení RVP ZV. Programy podporující zdraví ve školách mají v České republice již dlouhou tradici. Proces ozdravení základních škol v České republice se datuje od osmdesátých let a je možné jej rozdělit do tří etap.

První etapu (1986 – 1990) zahájil Státní zdravotní ústav (SZÚ) v Praze, který provedl výzkum na základních školách a na základě výsledků byl vytvořen projekt “Ozdravný program na ZŠ”, zaměřený na ochranu před stresem a napětím na ZŠ. S projektem byly seznámeny všechny ZŠ v republice a přes 100 škol jej realizovalo.

Druhá etapa (1991-1995) byla aktivována návštěvou expertů WHO, kteří představili a nabídli projekt “Program podpory zdraví na ZŠ”. Hlavní myšlenkou mezinárodního projektu WHO “Program podpory zdraví ve školách” je holisticky pojímané zdraví, program je založen na principech pohody prostředí, zdravého učení a otevřeného partnerství. Garantem

programu se v ČR stalo Národní centrum podpory zdraví. V roce 1992 se do projektu přihlásilo přes 90 škol, ale pouze 22 splnilo podmínky přijetí do projektu a uspělo v konkurzu. Tak se vytvořila první národní síť ŠPZ (11 škol) a zbývajících 11 škol bylo zařazeno do sítě evropských ŠPZ.

Od roku 1996 do současnosti probíhá třetí etapa, kdy se široká laická i odborná veřejnost seznamuje s principy Zdravé školy¹. Byla vytvořena síť mateřských škol podporujících zdraví a byl vytvořen manuál, který seznamuje s principy projektu a obsahuje metodiku pro tvorbu projektu (příloha č.1).

Do národního programu škol podporujících zdraví (ŠPZ) je v současné době zapojeno 99 škol (Brno – 3 ZŠ: ZŠ Jihomoravské nám. 2, ZŠ Kotlářská a ZŠ Heyerovského). Garantem programu je SZÚ.

¹ Velice zajímavou studii provedli Janiš a Oudová roku 2001 (příloha č. 3), kteří na základě bibliografické databáze analyzovali heslo Zdravá škola. Největší zájem o problematiku byl v roce 1995, od té doby postupně klesá. Vrchol byl tedy zaznamenán v roce prezentace výchovného programu a od té doby se postupně problém rozplývá a rozměňuje (Janiš, Oudová, 2001). Snad nyní se zavedením Rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání a jeho realizací prostřednictvím ŠVP dojde k renesanci tohoto vysoce aktuálního tématu.